

Alcàsser, deu anys entre tenebres

L'editorial Empúries publica 'Des de la tenebra, un descens al cas Alcàsser'.

Aquest llibre, guanyador del premi Octavi Pellisa i llargament esperat, descobreix la trajectòria i les conseqüències socials i mediàtiques del cas penal més important dels últims temps.

El seu autor, el redactor d'EL TEMPS Joan M. Oleaque, explica ara les interioritats d'una investigació de deu anys.

Però tu, quina nova teoria aportes al cas d'Alcàsser?" Això em va preguntar un company de professió quan es va assabentar que *Des de la tenebra* era a la venda (és a dir, fa no res). És possible que a hores d'ara, quan està a punt de complir-se el desè aniversari del crim, encara hi haja qui pense en noves teories? Doncs sí, ho és. Li vaig dir que el text no incorporava cap nova teoria a la rastellera de subjugants aportacions conspiratòries que uns i altres, al llarg de deu anys, han inventat sobre aquest cas. Li vaig dir que el text feia el contrari, desmuntava tota teoria possible que anara més enllà de la realitat. I la realitat és: tres adolescents d'un poble valencià de l'Horta, Alcàsser, varen ser torturades i assassinades l'any 1992 per dos delinqüents habituals d'un poble veí, Catarroja.

Els delinqüents eren Miquel Ricart –un mangui atracador que sobrevivia xuclant energia i recursos dels altres– i Antonio Anglés –un supervivent a tot preu, un tipus molt dur, primitiu, ressentit i violent que menyspreava les dones. I la realitat, és també: a partir de l'assassinat, i gràcies a la connexió ciutadana que, a través dels mitjans de comunicació, havia establert el pare d'una de les víctimes, Fernando García, i gràcies a la imperícia judicial, penitenciària i policial que va permetre la fugida d'Anglés, es va erigir la mentida més gran que jo recorde. Aquella que assegurava que els autors materials del crim no eren Anglés i Ricart, sinó una poderosa xarxa de degenerats amb la qual podien estar relacionats alguns dels polítics espanyols més importants dels últims temps. El problema era: com és que tothom s'ho havia pogut creure? Com és que encara molts espe-

ren noves teories sobre el crim? Com és que encara molta gent creu que Ricart només ha estat condemnat per tancar la culpa d'altres, la culpa dels "poderosos"? Com és que encara hi ha qui creu que a Anglés el deu haver mort la mateixa policia perquè no parle? Com és que Pepe Navarro pot tornar a presentar ara un programa de televisió de màxima audiència en Tele 5, després que gairebé enfonsara aquesta cadena amb els excessos que va cometre amb Alcàsser en el seu programa *Esta noche cruzamos el Mississippi*? Com és que els periodistes diuen que estan farts d'Alcàsser, i en canvi perden el cap així que hi ha qualsevol notícia sobre el fantasma d'Anglés?

Totes aquestes coses em varen impulsar a fer un llibre sobre el cas. Jo no havia escrit mai un llibre, però necessitava fer aquest. I ho necessitava perquè creia important que es posara negre sobre blanc la realitat del cas, les mentides del cas, i les enormes conseqüències d'aquesta realitat i d'aquestes mentides. Pensava que jo disposava d'alguns elements per analitzar la història que la resta de la premsa no podia tenir. Un d'ells és que jo vaig cobrir la instrucció del cas i el procés a Ricart sense la pressió d'haver d'informar diàriament, sinó setmanalment. Això em permetia distanciar-me més que la resta de companys de la tensió competitiva periodística que va generar el cas, i dedicar-me a observar i a estudiar amb major precisió com es va erigir el colossal circ mediàtic que sempre ha envoltat el cas. A més a més, sóc nascut a Catarroja i durant molts anys he viscut al mateix barri que Miquel Ricart i Antonio Anglés. Amb Ricart, un tipus que passava desapercebut, vaig parlar alguna vegada de menut. Antonio no passava gens desapercebut, i he parlat amb

ell moltes vegades. Ell, a temporades, freqüentava un bar que els meus pares tenien al poble. Sempre li demanava a la meua mare, que era la cuinera, un entrepà amb un parell d'ous bollits barrejats amb tomata fregida. Li encantaven. De vegades, sèiem a la taula i parlàvem de qualsevol cosa. En aquells dies, jo, pobre de mi, duia un tall de cabell que imitava el de John Taylor, un membre del grup Duran Duran. Ell comentava que també li agradaria dur el cabell així, perquè sempre s'havia sentit atret "per les coses modernes", però, com que era un tall que necessitava que el cabell es mantinguera llarg, no se'l podia aplicar, perquè a ell li afavoria el cabell curt.

Durant un temps, però, es va tintar de vermell un floc del cabells. Alguns germans seus que el consideraven un déu de la moda, com ara Roberto i Mauri, també. De fet, tenyiren també part del pèl al seu gos.

A banda que jo el coneguera, a un cosí meu del poble, durant un temps, li va pegar per ballar break dance. Coincidia amb Antonio –per a tothom a Catarroja, l'Asuquiqui– en una plaça de la vila on els breakers es reunien a ballar. Anglés, com els seus germans Roberto i Kelly (per aquell temps, Dolores, ja que es canviaria el nóm més tard), era molt afeccionat al break. El meu cosí sempre m'ha recordat que "ell ballava molt bé, perquè es prenia el ball molt seriosament". De fet, un amic de l'Asuquiqui, el Bala, va arribar a ballar break en un concurs del programa musical *Tocata*, de TVE. Em contaren que a Antonio li hauria agradat ser ell mateix qui hi haguera anat, per allò de la fama. Per desgràcia, Antonio és avui molt més famós que el Bala.

A banda de conèixer Antonio, coneixia també al seu pare (que va morir fa temps), la seua mare i la majoria dels seus germans i amics. El meu propi pare també els coneixia a tots, i, per a l'elaboració del llibre, em va orientar molt. Ell va morir durant aquest procés de redacció. Va ser la major desgràcia d'un període de la meua vida molt ric en moments difícils. L'escriptura obsessiva d'una desgràcia tan gran com la d'Alcàsser era una mena de fugida torturada de les meues pròpies desgràcies personals.

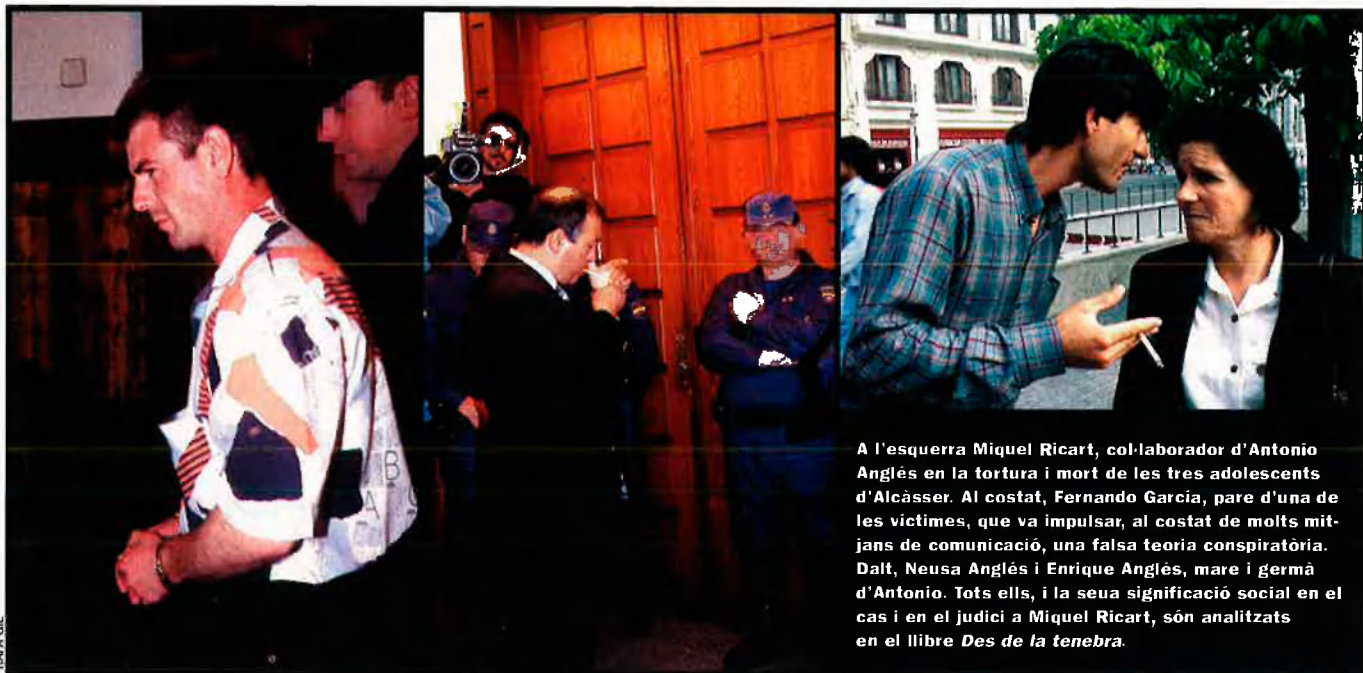

El llibre *Des de la tenebra* (a la dreta de la imatge), al costat d'imatges policials d'Antonio Anglés, autor principal del triple crim d'Alcàsser, que encara continua desaparegut.

L'autor coneixia Antonio Anglés de tota la vida. El seu propi cosí ballava break dance en el carrer amb Anglés

Jo coneixia Antonio i els seus, i sabia que era estúpid pensar que ell tinguera contactes amb gent "poderosa", com deia Fernando García. Sabia, a més a més, que ell era capaç de tanta fúria i tanta fredor com va demostrar en el triple crim. I sabia que Ricart li xuclava l'energia, a ell i a la seua família, a can-

vi de l'entrega voluntària de la seua vida i de la seua ànima. Sabia, i això ho sabia molt bé, que Antonio podia fugir de la policia desconcertant-los fins a un límit absolut. Jo he vist policies nacionals disparant-li trets en la plaça de la Regió, a Catarroja, mentre els xiquets que venien de l'escola s'amagaven com en les pel·lí-

A l'esquerra Miquel Ricart, col·laborador d'Antonio Anglés en la tortura i mort de les tres adolescents d'Alcàsser. Al costat, Fernando García, pare d'una de les víctimes, que va impulsar, al costat de molts mitjans de comunicació, una falsa teoria conspiratòria. Dalt, Neusa Anglés i Enrique Anglés, mare i germà d'Antonio. Tots ells, i la seua significació social en el cas i en el judici a Miquel Ricart, són analitzats en el llibre *Des de la tenebra*.

Ricart xuclava força d'Antonio Anglés a canvi de lliurar-li voluntàriament la vida i l'ànima

cules americanes. Jo he vist com Antonio pujava una paret de ciment com si fóra Spiderman (de vegades li deien així), i desapareixia de la pasma mentre els polis continuaven disparant. Jo he vist Antonio saltar una falla del poble durant la crema ajudant-se d'una perxa. Jo sabia que, a un tio que li va fer una jugada, li va incrustar per darrere una pala en el cap enmig del carrer. Jo sabia que per a ell i per a molts dels seus amics la majoria de les dones eren unes "putes-filles-de-puta". Jo sabia que alguns dels seus col·legues havien violat. Jo sabia que Antonio, a Benidorm, s'havia aprofitat d'una turista madura, li havia tret la pasta mentre havia pogut, li havia pegat quan se'n va cansar sexualment i l'havia deixat lligada en un apartament. Jo sabia, que a ell, que tenia fama de bisexual —cosa terrible entre la gent del carrer—, però, li agradaven sobretot les xiques juvenetes. Jo sabia que un amic íntim de Ricart havia dit enmig d'un rogle de col·legues que el mateix Ricart li havia comentat que eren ell i Antonio els que havien mort les tres adolescents d'Alcàs-

ser. Per tant, em semblava increïblement al·lucinant i fascinant que milers de periodistes i milions i milions de persones es pensaren que els autors dels fets no eren ells. I que, gràcies a Fernando García, s'empassaren a cegues que els veritables autors del crim eren polítics famosos, acabats, depravats de luxe... ni Anglés i Ricart no s'haurien mai atrevit a somniari de conèixer-los! No deixava de pensar com devia flipar Ricart, i com hauria de flipar Antonio, si s'assabentara de tot el circ de deliri que s'havia muntat entorn seu.

Tenia clar que el llibre havia d'explicar com eren vertaderament Anglés i Ricart, amb tots els seus matisos humans. Per procurar-ho, vaig haver de parlar amb més de cent persones: la seua família, antigues amants ocasionals, amics seus, veïns, traficants, violadors, prostitutes, policies, un exèrcit de toxicòmans. Molts d'aquells han anat morint segons el llibre es complicava. Havia de ser un treball més curt, però, ho he de reconèixer, se'm va fer més i més difícil segons volia fer un treball millor i més honest.

Confirmar les informacions va ser un infern: quan tres o més fonts del submón de Catarroja i de València em deien el mateix sense que pogueren haver parlat entre elles, donava per bona la informació. Aquest procés va ser terrible, i va provocar que durant un any sencer pràcticament jo només em relacionara amb gent vinculada al món del delictes o de l'heroïna. Vaig haver de conrear relacions d'amistat, i vaig haver de demostrar que jo no causaria problemes, i que era "un tio legal". Volia explicar com i per què tantíssima gent havia cregut —i creu encara— les teories de la conspiració respecte al crim. També la fugida d'Anglés i la seua persecució, tan mal feta que ara mateix ell pot ser més viu que qualsevol. Volia explicar el fenomen de Fernando García, el seu impacte, el seu ascens al cel mediàtic, i el seu descens al rebuig mediàtic. Volia explicar com Alcàsser ha canviat —per a mal— la història dels mitjans de comunicació, i com influeix això en els ciutadans. Volia explicar, en resum, la importància global d'un fenomen social importantíssim, i quines són les conseqüències. Tot això em va costar massa anys, però és que jo no volia fer un llibre del moment. M'agradaria molt que ara vostè diguera si ho he aconseguit.

Joan M. Oleague